

ความต้องการของสถานประกอบการที่มีต่อแนวทางการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี
ของวิทยาลัยอาชีวศึกษาสงขลา

Needs of Enterprises from the Dual Vocational Education Program
Established by Songkhla Vocational College

สุรวดี อินสุวรรณ์ (Sureewadee Insuwanno)

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาความต้องการของสถานประกอบการที่มีต่อแนวทางการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของวิทยาลัยอาชีวศึกษาสงขลา และ 2) เพื่อเปรียบเทียบความต้องการแนวทางการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของวิทยาลัยอาชีวศึกษาสงขลา โดยจำแนกตามลักษณะ/ประเภทของธุรกิจ ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ประชากรที่มีสถานภาพเป็นผู้บริหาร/ผู้จัดการฝ่ายบุคคล ครูฝึกและผู้ที่ได้รับมอบหมาย การกำหนดกลุ่มตัวอย่างคณะผู้วิจัยใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง ได้แก่ ผู้บริหาร/ผู้จัดการฝ่ายบุคคล จำนวน 37 คน จากสถานประกอบการที่รับนักเรียน นักศึกษาเข้ารับการฝึกอาชีพ จำนวน 37 แห่ง ครูฝึกและผู้ที่ได้รับมอบหมาย จำนวน 81 คน รวมกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น จำนวน 118 คน สำหรับเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามความต้องการของสถานประกอบการที่มีต่อแนวทางการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของวิทยาลัยอาชีวศึกษาสงขลา ประกอบด้วย ตอนที่ 1 เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 2 เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับความต้องการของสถานประกอบการที่มีต่อแนวทางการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของวิทยาลัยอาชีวศึกษาสงขลา ในด้านการวางแผน/ประชาสัมพันธ์ ด้านการดำเนินงานและประสานงาน ด้านบุคลากร ด้านหลักสูตร ด้านการนิเทศการฝึกอาชีพ ด้านการวัดผลประเมินผล ด้านการติดตามผล ด้านการทดสอบมาตรฐานและการมอบเกียรติบัตร โดยแบบสอบถามมีลักษณะเป็นข้อคำถามชนิดให้เลือกตอบแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ตอนที่ 3 เป็นข้อคำถามปลายเปิดเกี่ยวกับปัญหาและข้อเสนอแนะในการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี การเก็บรวบรวมข้อมูล คณะผู้วิจัยได้ดำเนินการสำรวจข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 118 ฉบับ และได้รับกลับคืนมาเป็นฉบับที่สมบูรณ์จำนวน 100 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 84.75 สำหรับข้อมูลที่ได้นำมาทำการวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางคอมพิวเตอร์ ในการหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสถิติด้วยวิธี One-way ANOVA

ผลการศึกษาพบว่า

กลุ่มตัวอย่างผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นครูฝึกในสถานประกอบการ เพศหญิง ซึ่งมีประสบการณ์การทำงาน 4-6 ปี ส่วนข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะ/ประเภทของธุรกิจ พบว่า เป็นธุรกิจประเภทโรงแรม

ความต้องการของสถานประกอบการที่มีต่อการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของวิทยาลัยอาชีวศึกษาสงขลา โดยภาพรวมทั้ง 8 ด้าน อยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า

อยู่ในระดับมากทุกด้านเช่นเดียวกัน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยความต้องการมากที่สุดคือ ด้านการวางแผน/ประชาสัมพันธ์ รองลงมาคือ ด้านการทดสอบมาตรฐานและการมอบเกียรติบัตร ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยความต้องการน้อยที่สุดคือ ด้านหลักสูตร สำหรับการเปรียบเทียบความต้องการของสถานประกอบการที่มีต่อการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของวิทยาลัยอาชีวศึกษาสงขลา จำแนกตามลักษณะ/ประเภทของธุรกิจ พบว่า สถานประกอบการที่มีลักษณะ/ประเภทของธุรกิจแตกต่างกัน มีความต้องการแนวทางการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของวิทยาลัยอาชีวศึกษาสงขลา โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการนิเทศการฝึกอาชีพแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านอื่น ๆ แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ABSTRACT

This research aimed 1) to study the needs of enterprises from the Dual Vocational Education Program established by Songkhla Vocational College and 2) to compare to the needs from the Dual Vocational Education Program of Songkhla Vocational College based on the enterprises' type of business. The population and sample used in this study, drawn according to the purposive sampling, included 37 executives/personnel managers from 37 enterprises where students in the program were given training and 81 training instructors or authorized personnel, a total 118 respondents altogether. The research instrument was a questionnaire asking about the enterprises' needs from the Dual Vocational Education Program established by Songkhla Vocational College. The questionnaire consisted of three parts. Part 1 dealt with personal background of the respondents. Part 2 involved the needs of enterprises from the Dual Vocational Education Program established by Songkhla Vocational College in terms of planning/PR, implementation and coordination, personnel, curriculum, vocational supervision, evaluation, follow-up, standard testing and certificate conferring. The questionnaire was a 5-level Likert-type rating scale. Part 3 consisted of open-ended questions concerning problems of the program and recommendations for further improvement of the implementation of Dual Vocational Education Program. The researcher has distributed 118 copies of the questionnaire to the respondents and 100 copies (84.75 percent) were returned for analysis. The data were analyzed by computer software package using such statistics as frequency, percentage, arithmetic mean, standard deviation and F-test (One-way ANOVA).

The results of the study reveal the followings :

The majority of the respondents are mostly trainers in enterprises, female, with 4-6 years work experience. The type of business engaged by vocational students is hotel business.

Overall, the level of needs of the enterprises from the Dual Vocational Education Program of Songkhla Vocational College is at the high level in all 8 aspects. By individual aspects, the level of needs is also at the high level, where planning/PR is found be the highest level of needs, followed by the standard testing and certificate conferring. The aspect which shows the lowest needs is the curriculum. The needs of enterprises from the Dual Vocational Education Program of Songkhla Vocational College Based on the business type reveal that overall the enterprises which differ in their business type show no significant difference at the .05. By individual aspects, they show a .05 significant different in the training supervision. For other aspects, they show no significant difference at the .05 level.

บทนำ

ปัจจุบันประเทศไทยมีการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางการเมืองและทางเศรษฐกิจไปสู่การผลิตในภาคอุตสาหกรรมบริการและการเกษตรที่ทันสมัย โรงงานอุตสาหกรรมในยุคใหม่ได้มีการนำเอาเทคโนโลยีการผลิตที่ซับซ้อนมาใช้ในการปฏิบัติงานซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการใช้กำลังคนหรือแรงงานที่ได้รับการฝึกฝนมาเป็นอย่างมีประสิทธิภาพสูง ทำให้รัฐบาล หน่วยงาน องค์กรทางการศึกษาต่าง ๆ หันมาให้ความสนใจต่อการพัฒนาการศึกษากันอย่างจริงจัง ซึ่งอาจกล่าวได้ว่าขณะนี้การปฏิรูปการศึกษาเป็นกระแสที่เกิดขึ้นทั่วโลก การจัดการอาชีวศึกษาก็นับว่าเป็นองค์ประกอบสำคัญของการปฏิรูปการศึกษา เนื่องจากการจัดการอาชีวศึกษาช่วยในการพัฒนากำลังคนระดับกลางและเป็นผู้สร้างผลผลิตส่วนใหญ่ของประเทศก็ได้ อย่างไรก็ตามประสิทธิภาพของการอาชีวศึกษาที่จะตอบสนองต่อสิ่งท้าทายในยุคโลกาภิวัตน์และความก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยีในยุคนี้ขึ้นอยู่กับความมีวิสัยทัศน์กว้างไกล การมีภาวะผู้นำ และการมีแผนปฏิบัติการที่ชัดเจนอย่างเป็นระบบและต่อเนื่องของทุกฝ่าย (สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา, 2555 : 2-5)

ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555-2559) กล่าวถึง ยุทธศาสตร์ด้านการผลิตและพัฒนากำลังคนของไทยต่อการเข้าสู่การเป็นประชาคมอาเซียน โดยเฉพาะข้อมูลงานวิจัยด้านความต้องการกำลังคนของสำนักงานสถิติแห่งชาติ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคมตลอดจนกระทรวงอุตสาหกรรมได้มีการใช้ข้อมูลหลักในส่วนที่เกี่ยวข้องในการจัดทำข้อมูลด้านอุปสงค์และอุปทานความต้องการกำลังคนจากสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาซึ่งได้รวบรวมจัดทำไว้ รวมทั้งมีการจัดระบบติดตามและประเมินผลการนำนโยบายสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม ทั้งนี้เพื่อให้การจัดการอาชีวศึกษาเป็นไปอย่างมีคุณภาพได้มาตรฐานสอดคล้องกับทิศทางการพัฒนาเศรษฐกิจ อุตสาหกรรม เกษตรกรรม และบริการ ของประเทศในปัจจุบันสำหรับการพัฒนากำลังคนของประเทศภายใต้ยุทธศาสตร์การพัฒนาคณะสงฆ์สังคมแห่งการเรียนรู้ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555-2559) มีแนวทางในการพัฒนากำลังแรงงานให้มีความรู้และสมรรถนะที่สอดคล้องกับโครงสร้างการผลิตและบริการบนฐานความรู้และเศรษฐกิจสร้างสรรค์ เน้นการจัดการเรียนการสอนตามแนวทฤษฎีการเรียนรู้เพื่อสร้างสรรค์ด้วยปัญญา การสร้างแรงจูงใจปลูกฝังค่านิยมในการเรียนสายอาชีพ การประกอบอาชีพอิสระ และการ

ยกระดับคุณภาพมาตรฐานอาชีวศึกษาให้ผู้เรียนมีสมรรถนะในการประกอบอาชีพที่เชื่อมโยงกับกลุ่มอุตสาหกรรมเป้าหมายที่สอดคล้องกับความต้องการของสถานประกอบการ ซึ่งแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมดังกล่าวสอดคล้องกับยุทธศาสตร์การผลิตและพัฒนากำลังคนของประเทศในช่วงการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ. 2552-2561) ซึ่งได้กำหนดวิสัยทัศน์ เป้าหมาย กรอบการดำเนินงานและยุทธศาสตร์ที่สำคัญเกี่ยวกับระบบการผลิตและพัฒนากำลังคนของประเทศที่ต้องอาศัยความร่วมมือของทุกภาคส่วนที่มีประสิทธิภาพอย่างยั่งยืนสามารถแข่งขันได้กับนานาประเทศ (สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา, 2555 : 17)

ด้วยเหตุนี้ เมื่อกระแสการเปลี่ยนแปลงของโลกเกิดขึ้นอย่างรวดเร็วทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง ซึ่งเป็นจุดสะท้อนให้เห็นถึงความจำเป็นที่จะต้องพิจารณากำหนดวัตถุประสงค์ของการพัฒนาที่มุ่งเน้น “คน” เป็นศูนย์กลางของการพัฒนาประเทศอย่างเป็นรูปธรรม การจัดการศึกษาระบบทวิภาคีตามนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษานับเป็นการจัดการศึกษาที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากการปฏิบัติงานจริง สามารถตอบสนองความต้องการแรงงานของภาคเอกชนได้เป็นอย่างดี วิทยาลัยอาชีวศึกษาสงขลาซึ่งเป็นสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ที่มีบทบาทเกี่ยวกับการจัดการศึกษาทางด้านวิชาชีพได้เล็งเห็นความสำคัญของการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีตั้งแต่ปี พ.ศ. 2538 จนถึงปัจจุบัน โดยมีสถานประกอบการได้ร่วมลงนามตอบเข้าร่วมโครงการจำนวนหลายแห่ง ซึ่งจากการติดตามผลการดำเนินงานในเบื้องต้นปรากฏว่า วิทยาลัย ฯ ประสบความสำเร็จเป็นที่น่าพอใจในระดับหนึ่ง แต่อย่างไรก็ตามยังพบว่าในการดำเนินงานของวิทยาลัย ฯ ยังขาดการติดตามผลการปฏิบัติงานร่วมกันอย่างชัดเจน ประกอบกับสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาตระหนักถึงความสำคัญของการพัฒนากระบวนการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพดังกล่าว คณะผู้วิจัยซึ่งได้รับมอบหมายจากสถานศึกษาเล็งเห็นความสำคัญตามเหตุผลที่กล่าวมาข้างต้น จึงมีความสนใจที่จะศึกษาเกี่ยวกับ “ความต้องการของสถานประกอบการที่มีต่อแนวทางการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของวิทยาลัยอาชีวศึกษาสงขลา” ทั้งนี้เพื่อจะได้ทราบว่าการดำเนินการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของวิทยาลัย ฯ ประสบความสำเร็จมากน้อยเพียงใดและจะได้นำข้อบกพร่องจากการศึกษาไปพัฒนาปรับปรุงแก้ไขให้สอดคล้องกับความต้องการของทุกฝ่ายได้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความต้องการของสถานประกอบการที่มีต่อแนวทางการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของวิทยาลัยอาชีวศึกษาสงขลา
2. เพื่อเปรียบเทียบความต้องการแนวทางการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของวิทยาลัยอาชีวศึกษาสงขลา โดยจำแนกตามลักษณะ/ประเภทของธุรกิจ
3. เพื่อศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะที่มีต่อแนวทางการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของวิทยาลัยอาชีวศึกษาสงขลา

ขอบเขตของการวิจัย

3.1 ด้านเนื้อหา

การวิจัยครั้งนี้ ทำการศึกษาเกี่ยวกับแนวทางการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของวิทยาลัยอาชีวศึกษาสงขลา โดยได้จำแนกแนวทางการดำเนินงานสำหรับการศึกษาไว้ 8 ด้าน ดังนี้ 1) ด้านการวางแผนประชาสัมพันธ์ 2) ด้านการดำเนินงานและการประสานงาน 3) ด้านบุคลากร 4) ด้านหลักสูตร 5) ด้านการนิเทศการฝึกอาชีพ 6) ด้านการวัดผลประเมินผล 7) การติดตามผล และ 8) ด้านการทดสอบมาตรฐานและการมอบเกียรติบัตร

3.2 ด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย แบ่งออกได้เป็น 2 กลุ่ม ดังนี้ กลุ่มที่ 1 ประชากรที่มีสถานภาพเป็นผู้บริหาร/ผู้จัดการฝ่ายบุคคล กลุ่มที่ 2 เป็นครูฝึกและผู้ที่ได้รับมอบหมาย ในการกำหนดกลุ่มตัวอย่าง คณะผู้วิจัยใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง คือ ผู้บริหาร/ผู้จัดการฝ่ายบุคคล จำนวน 37 คน จากสถานประกอบการที่รับนักเรียน นักศึกษาเข้ารับการฝึกอาชีพ จำนวน 37 แห่ง ครูฝึกและผู้ที่ได้รับมอบหมาย จำนวน 81 คน รวมกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น จำนวน 118 คน

3.3 ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา

3.3.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่ สถานภาพของกลุ่มประชากร ซึ่งประกอบด้วย เพศ ประสบการณ์การทำงาน ตำแหน่ง/สถานภาพการปฏิบัติงาน และลักษณะ/ประเภทของธุรกิจ

3.3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ ความต้องการเกี่ยวกับแนวทางการดำเนินงานการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของวิทยาลัยอาชีวศึกษาสงขลา ประกอบด้วย 1) ด้านการวางแผน/ประชาสัมพันธ์ 2) ด้านการดำเนินงานและการประสานงาน 3) ด้านบุคลากร 4) ด้านหลักสูตร 5) ด้านการนิเทศการฝึกอาชีพ 6) ด้านการวัดผลประเมินผล 7) ด้านการติดตามผล และ 8) ด้านการทดสอบมาตรฐานและการมอบเกียรติบัตร

วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาแนวทางการสร้างเครื่องมือจากตำรา เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอนอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี อีกทั้งได้ศึกษาขั้นตอนและวิธีการสร้างแบบสอบถาม ตลอดจนแนวทางในการกำหนดประเด็นย่อยให้ครอบคลุมเนื้อหาสาระตามนิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย จากนั้นจัดทำแบบสอบถาม “ความต้องการของสถานประกอบการที่มีต่อแนวทางการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของวิทยาลัยอาชีวศึกษาสงขลา” ประกอบด้วย ส่วนที่ 1 ข้อคำถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามในเรื่องเพศ ประสบการณ์การทำงาน ตำแหน่ง/สถานภาพในการปฏิบัติงาน และลักษณะประเภทของธุรกิจ ซึ่งแบบสอบถามมีลักษณะเป็นข้อคำถามชนิดเลือกตอบ (Check list) และเติมคำ ส่วนที่ 2 เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับความต้องการของสถานประกอบการที่มีต่อแนวทางการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี แบ่งออกเป็น 8 ด้าน คือ ด้านการวางแผน/ประชาสัมพันธ์ ด้านการดำเนินงานและการประสานงาน ด้านบุคลากร ด้านหลักสูตร ด้านการนิเทศการฝึกอาชีพ ด้านการวัดผลประเมินผล ด้านการติดตามผล และด้านการทดสอบมาตรฐาน/การมอบเกียรติบัตร ซึ่งแบบสอบถามมีลักษณะเป็นคำถามชนิดให้เลือกตอบแบบมาตราส่วน

ประมาณค่า (Rating Scale) มีระดับความต้องการ 5 ระดับ ส่วนที่ 3 เป็นข้อคำถามลักษณะปลายเปิด เพื่อแสดงความคิดเห็น/ความต้องการเกี่ยวกับแนวทางการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของสถานศึกษา โดยเสนอให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบความถูกต้อง ความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาและภาษาที่ใช้ พร้อมข้อคิดเห็นและเสนอแนะ นำไปทดลองใช้กับผู้จัดการ หัวหน้างาน และผู้ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับสาขาวิชาที่เปิดสอนในระบบทวิภาคี ของวิทยาลัยอาชีวศึกษาสงขลา จากสถานประกอบการที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน เพื่อหาความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม ด้วยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α -coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่น .8676 และนำไปใช้จริงกับกลุ่มตัวอย่างที่กำหนดไว้ในการวิจัยครั้งนี้

ข้อมูลที่ได้มานำมาทำการวิเคราะห์โดยหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย (Mean : $\bar{X}$) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation : SD.) ค่า t-test และ F-test (One-way ANOVA) โดยแบ่งเกณฑ์การแปลความหมายค่าเฉลี่ย ดังนี้

ค่าเฉลี่ยระดับ 1.00-1.50	มีความต้องการในระดับน้อยที่สุด
ค่าเฉลี่ยระดับ 1.51-2.50	มีความต้องการในระดับน้อย
ค่าเฉลี่ยระดับ 2.51-3.50	มีความต้องการในระดับปานกลาง
ค่าเฉลี่ยระดับ 3.51-4.50	มีความต้องการในระดับมาก
ค่าเฉลี่ยระดับ 4.51-5.00	มีความต้องการในระดับมากที่สุด

ผลการวิจัย

ระดับความต้องการของสถานประกอบการที่มีต่อแนวทางการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของวิทยาลัยอาชีวศึกษาสงขลา ในภาพรวมทั้ง 8 ด้าน อยู่ในระดับมาก เรียงตามลำดับได้ดังนี้คือ ด้านการวางแผน/ประชาสัมพันธ์ ด้านการทดสอบมาตรฐานและการมอบเกียรติบัตร ด้านการติดตามผล ด้านการนิเทศการฝึกอาชีพ ด้านการดำเนินงานและประสานงาน ด้านการวัดผลประเมินผล ด้านบุคลากร และด้านหลักสูตร และเมื่อพิจารณาในแต่ละด้านของแนวทางการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี สรุปได้ดังนี้

1) ด้านการวางแผน/ประชาสัมพันธ์ ในภาพรวมมีความต้องการอยู่ในระดับมาก โดยรายการที่มีค่าเฉลี่ยความต้องการมากที่สุดคือ จัดให้มีการวางแผนจัดประชุมสัมมนาให้ความรู้เกี่ยวกับการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีแก่ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ส่วนรายการที่มีค่าเฉลี่ยความต้องการน้อยที่สุดคือ การวางแผนสำรวจข้อมูลอาคารสถานที่/เครื่องมือ/เครื่องจักร ให้สอดคล้องกับการฝึกอาชีพ

2) ด้านการดำเนินงานและประสานงาน ในภาพรวมมีความต้องการอยู่ในระดับมาก โดยรายการที่มีค่าเฉลี่ยความต้องการมากที่สุด คือ การจัดปฐมนิเทศเตรียมความพร้อมให้นักเรียน นักศึกษา ในสถานศึกษา ก่อนส่งตัวออกไปฝึกอาชีพในสถานประกอบการ ส่วนรายการที่มีค่าเฉลี่ยความต้องการน้อยที่สุด คือ การจัดประชุมสัมมนาสร้างความเข้าใจในหลักการเบื้องต้นของการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีเป็นประจำ

3) ด้านบุคลากร ในภาพรวมมีความต้องการอยู่ในระดับมาก โดยรายการที่มีค่าเฉลี่ยความต้องการมากที่สุดคือ การจัดให้มีการประสานงานระหว่างบุคลากรทั้ง 2 ฝ่ายอย่างต่อเนื่องและ

สม่าเสมอ ส่วนรายการที่มีค่าเฉลี่ยความต้องการน้อยที่สุดคือ มีการจัดบุคลากรในการให้บริการทางวิชาการอย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ

4) ด้านหลักสูตร ในภาพรวมมีความต้องการอยู่ในระดับมาก โดยรายการที่มีค่าเฉลี่ยความต้องการมากที่สุดคือ การใช้เทคนิคและเทคโนโลยีใหม่ ๆ มาใช้ในกิจกรรมการเรียนการสอนตามหลักสูตร ส่วนรายการที่มีค่าเฉลี่ยความต้องการน้อยที่สุดคือ การแต่งตั้งคณะกรรมการพัฒนาหลักสูตรร่วมกันระหว่างสถานศึกษากับสถานประกอบการ

5) ด้านการนิเทศการฝึกอาชีพ ในภาพรวมมีความต้องการอยู่ในระดับมาก โดยรายการที่มีค่าเฉลี่ยความต้องการมากที่สุดคือ การประชุมปรึกษาหารือและทำความเข้าใจร่วมกันระหว่างสถานศึกษาและสถานประกอบการ ส่วนรายการที่มีค่าเฉลี่ยความต้องการน้อยที่สุดคือ การจัดอุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวกในการนิเทศติดตามผล

6) ด้านการวัดผลประเมินผล ในภาพรวมมีความต้องการอยู่ในระดับมาก โดยรายการที่มีค่าเฉลี่ยความต้องการมากที่สุด คือ การแจ้งวัตถุประสงค์การเรียนรู้ การฝึก และวิธีการประเมินผล การเรียนเบื้องต้นให้นักเรียน นักศึกษาและครูฝึกทราบก่อนทำการสอน/ฝึก ส่วนรายการที่มีค่าเฉลี่ยความต้องการน้อยที่สุดคือ การกำหนดวิธีซ่อมเสริมให้นักเรียน นักศึกษาที่ไม่ผ่านการประเมินผลตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตร

7) ด้านการติดตามผล ในภาพรวมมีความต้องการอยู่ในระดับมาก โดยรายการที่มีค่าเฉลี่ยความต้องการมากที่สุดคือ การนำผลการประเมินการเรียนหรือการฝึกอาชีพของนักเรียน นักศึกษา มาเป็นข้อมูลในการปรับปรุงหลักสูตรและวิธีการฝึก ส่วนรายการที่มีค่าเฉลี่ยความต้องการน้อยที่สุดคือ มีการกำหนดระยะเวลาและการประชุมร่วมกันของผู้เกี่ยวข้องในโครงการทวิภาคีเพื่อทบทวนงานและปรับปรุงการปฏิบัติตามโครงการ

8) ด้านการทดสอบมาตรฐานและการมอบเกียรติบัตร ในภาพรวมมีความต้องการอยู่ในระดับมาก โดยรายการที่มีค่าเฉลี่ยความต้องการมากที่สุดคือ การมอบเกียรติบัตรและใบประกาศรับรองคุณภาพฝีมือนักเรียน นักศึกษาที่ผ่านการฝึกตามโครงการ ส่วนรายการที่มีค่าเฉลี่ยความต้องการน้อยที่สุดคือ การแต่งตั้งกรรมการทดสอบมาตรฐานฝีมือนักเรียน นักศึกษาที่ผ่านการฝึกอาชีพร่วมกันระหว่างสถานศึกษาและสถานประกอบการ

สำหรับสถานประกอบการที่มีลักษณะ/ประเภทของธุรกิจแตกต่างกัน มีความต้องการแนวทางการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของวิทยาลัยอาชีวศึกษาสงขลา โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการนิเทศการฝึกอาชีพแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านอื่น ๆ แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ในส่วนของปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของวิทยาลัยอาชีวศึกษาสงขลา สรุปได้ดังนี้

ด้านการวางแผน/ประชาสัมพันธ์ พบว่า การประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อหรือช่องทางอื่น ๆ ในการนำเสนอข้อมูลทางการศึกษาไม่ครอบคลุมกลุ่มเป้าหมาย

ข้อเสนอแนะ ควรมีการเพิ่มช่องทางการประชาสัมพันธ์เพื่อนำเสนอข้อมูลทางการศึกษาให้เข้าถึงกลุ่มเป้าหมายโดยตรงมากขึ้น

ด้านการดำเนินงานและประสานงาน พบว่า การประสานงานร่วมกันของทั้งสองฝ่ายไม่มีความต่อเนื่องทำให้การรับนักเรียน นักศึกษาเข้าฝึกอาชีพในสถานประกอบการไม่เป็นไปตามที่ได้มีการตกลงกันไว้ในแต่ละช่วงเวลา

ข้อเสนอแนะ ควรดำเนินการติดต่อประสานงานอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบเพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของสถานประกอบการอย่างแท้จริง

ด้านบุคลากร พบว่า บุคลากรที่มีความรู้เกี่ยวกับการจัดการศึกษาระบบทวิภาคีมีจำนวนน้อยในขณะเดียวกันนักเรียน นักศึกษาที่เข้ารับการฝึกอาชีพไม่มีความอดทน ขาดความเอาใจใส่ที่จะเรียนรู้ในงานที่ปฏิบัติ

ข้อเสนอแนะ ควรจัดให้มีการอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการจัดการศึกษาระบบทวิภาคีให้กับบุคลากรของสถานศึกษาและสถานประกอบการ พร้อมกับปลูกฝังคุณลักษณะสำคัญที่นักเรียน นักศึกษาควรถือปฏิบัติในการฝึกอาชีพ คือ ความรู้/ทักษะวิชาชีพ คุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณในการทำงาน

ด้านหลักสูตร พบว่า การจัดทำหลักสูตรของสถานศึกษาในบางสาขาวิชาไม่มีความสอดคล้องกับความต้องการของสถานประกอบการ ในขณะที่ปัญหาหลักของนักศึกษาที่พบคือการขาดทักษะทางภาษาโดยเฉพาะทักษะภาษาอังกฤษ

ข้อเสนอแนะ ควรมีการร่วมมือกันระหว่างสถานศึกษาและสถานประกอบการในการพัฒนาหลักสูตร การกำหนดมาตรฐานวิชาชีพของหลักสูตร และการประเมินหลักสูตร พร้อมกันนี้สถานศึกษาควรเน้นการพัฒนาทักษะการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารให้กับนักเรียน นักศึกษามากขึ้น

ด้านการนิเทศการฝึกอาชีพ พบว่า บุคลากรครูที่ออกไปนิเทศนักเรียน นักศึกษามีจำนวนน้อยและไม่ตรงกับสาขาวิชาที่เข้ารับการฝึกอาชีพ นอกจากนี้การนิเทศจะเป็นการพูดคุยเรื่องทั่วไปมากกว่าที่จะเป็นการสอบถามเรื่องการปฏิบัติงานและปัญหาจากการฝึกอาชีพ

ข้อเสนอแนะ ควรจัดให้มีครูนิเทศเฉพาะสาขาวิชาชีพ ในขณะเดียวกันครูนิเทศควรให้ความสนใจเรื่องผลที่เกิดขึ้นกับผู้เรียนให้มากขึ้นเพื่อนำไปเป็นข้อมูลในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้มีคุณภาพและเป็นที่พึงพอใจของสถานประกอบการ

ด้านการวัดผลประเมินผล พบว่า สถานศึกษาไม่ได้ดำเนินการกำหนดเกณฑ์การวัดผลการปฏิบัติงานอาชีพอย่างชัดเจน ประกอบกับครูฝึกมีเวลาจำกัดและมีงานประจำที่ต้องปฏิบัติทำให้ไม่สามารถประเมินศักยภาพการปฏิบัติงานของนักเรียน นักศึกษาตามความเป็นจริงได้เต็มรูปแบบ

ข้อเสนอแนะ ควรมีการจัดทำเครื่องมือสำหรับการวัดผลประเมินผลในด้านทักษะ โดยพิจารณาจากความสามารถในทางปฏิบัติสำหรับการจัดการเรียนการสอนด้านวิชาชีพ

ด้านการติดตามผล พบว่า การดำเนินการติดตามผลการพัฒนาทักษะทางวิชาชีพมีน้อย

ข้อเสนอแนะ ควรมีการติดตามผลการพัฒนาทักษะทางวิชาชีพอย่างต่อเนื่องและนำข้อมูลที่ได้นำมาวางแผนพัฒนาและปรับปรุงคุณภาพผู้เรียนให้มีคุณลักษณะที่สถานประกอบการต้องการ

ด้านการทดสอบมาตรฐานและการมอบเกียรติบัตร พบว่า ไม่มีการทดสอบฝีมือด้านทักษะปฏิบัติของนักเรียน นักศึกษาฝึกอาชีพ

ข้อเสนอแนะ ควรจัดให้นักเรียน นักศึกษาฝึกอาชีพได้ทดสอบฝีมือด้านทักษะปฏิบัติ และควรให้สถานประกอบการมีส่วนร่วมในการกำหนดเกณฑ์มาตรฐานการฝึกอาชีพ ตลอดจนมีการมอบเกียรติบัตรให้กับนักเรียน นักศึกษาที่ผ่านการทดสอบ

สรุปและอภิปรายผล

ความต้องการของสถานประกอบการที่มีต่อแนวทางการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของวิทยาลัยอาชีวศึกษาสงขลา ในภาพรวม ทั้ง 8 ด้าน อยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยความต้องการมากที่สุดคือ ด้านการวางแผน/ประชาสัมพันธ์ รองลงมาคือ ด้านการทดสอบมาตรฐานและการมอบเกียรติบัตร ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยเห็นความต้องการน้อยที่สุดคือ ด้านหลักสูตร

สถานประกอบการที่มีลักษณะ/ประเภทของธุรกิจแตกต่างกัน มีความต้องการแนวทางการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของวิทยาลัยอาชีวศึกษาสงขลา โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการนิเทศการฝึกอาชีพแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านอื่น ๆ แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความต้องการของสถานประกอบการที่มีต่อแนวทางการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของวิทยาลัยอาชีวศึกษาสงขลา ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยด้านการวางแผน/ประชาสัมพันธ์มีค่าเฉลี่ยความต้องการมากที่สุด ทั้งนี้เพราะการเรียนการสอนในระบบทวิภาคีเป็นระบบการศึกษาที่ต้องทำงานร่วมกันระหว่างสถานศึกษากับสถานประกอบการ ดังนั้นจำเป็นต้องมีทั้งสองฝ่ายจะต้องมีการวางแผนการดำเนินงานและให้ความเห็นชอบร่วมกันในการกำหนดแนวทางการปฏิบัติให้เป็นไปในทิศทางเดียวกันเพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถและมีประสบการณ์ทางด้านวิชาชีพตรงกับความต้องการของตลาดแรงงาน สอดคล้องกับ พรณิภา โรจน์วิลาวัลย์ (2542) ที่ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของสถานประกอบการในการจัดการอาชีวศึกษาของสถานศึกษา กลุ่มภาคกลาง สังกัดกองวิทยาลัยอาชีวศึกษา กรมอาชีวศึกษา พบว่า สถานประกอบการควรมีส่วนร่วมในการวางแผนโดยร่วมวางแผนข้อมูลการผลิตนักเรียน นักศึกษาทั้งด้านปริมาณและคุณภาพ การสนับสนุนให้บุคลากรได้รับการศึกษาหรือฝึกอบรมด้านวิชาชีพเพิ่มเติม การกำหนดเกณฑ์มาตรฐานฝีมือแรงงาน การฝึกงาน การวิจัย และการใช้ทรัพยากรในการจัดการเรียนการสอนร่วมกัน

สถานประกอบการที่มีลักษณะ/ประเภทของธุรกิจแตกต่างกัน มีความต้องการแนวทางการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของวิทยาลัยอาชีวศึกษาสงขลา โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการนิเทศการฝึกอาชีพแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการนิเทศส่วนใหญ่จะเป็นลักษณะของการนิเทศแบบรวม ๆ กล่าวคือ ครูผู้สอนที่ออกไปทำการนิเทศไม่ใช่ครูผู้สอนในสาขาวิชาที่นักเรียน นักศึกษาเข้ารับการฝึกอาชีพ ทำให้ไม่สามารถให้ข้อมูลหรือแสดงความคิดเห็นในส่วนที่เป็นประโยชน์ต่อสถานประกอบการได้ในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอนและตัวผู้เรียน ประกอบกับการติดต่อสื่อสารระหว่างครูผู้ทำการนิเทศกับผู้ที่ได้รับมอบหมายจากสถานประกอบการมีน้อยเป็นผลให้ข้อตกลงและแนวทางในการปฏิบัติร่วมกันไม่มีความชัดเจน สอดคล้องกับงานวิจัยของ ผ่องพรรณ

ตรีเนตร (2550) ที่ได้ศึกษาการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของโรงเรียนเทคโนโลยีบ้านครูภาคเหนือกับสถานประกอบการในจังหวัดลำพูน พบว่า ในภาพรวมทุกด้านไม่มีความแตกต่างกัน ยกเว้นการปฏิบัติงานด้านการนิเทศการศึกษา ซึ่งทั้งสองฝ่ายมีความเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ข้อเสนอแนะ

การศึกษาความต้องการของสถานประกอบการที่มีต่อแนวทางการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของวิทยาลัยอาชีวศึกษาสงขลา ผู้วิจัยได้มีข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการศึกษาไปใช้ดังนี้

1) สถานศึกษาควรดำเนินการจัดประชุมร่วมกับสถานประกอบการในการวางแผนและกำหนดนโยบายการทำงานให้มีความสอดคล้องกันเพื่อเตรียมความพร้อมในเรื่องที่สำคัญและจำเป็นต่อการฝึกอาชีพ อาทิ การให้คำแนะนำนักเรียน นักศึกษา การจัดทำเอกสารที่เกี่ยวข้อง และการทำความเข้าใจกับครูผู้สอนในสถานศึกษาและครูฝึกในสถานประกอบการ

2) สถานศึกษาควรดำเนินการเพิ่มจำนวนครูผู้สอนในสาขาวิชาที่ขาดแคลนบุคลากร ทั้งนี้ เพื่อให้การดูแลติดตามผลการปฏิบัติงานของนักเรียน นักศึกษาที่เข้ารับการฝึกอาชีพเป็นไปอย่างทั่วถึงและมีประสิทธิภาพ

3) สถานศึกษาควรนำปัญหาและข้อเสนอแนะจากสถานประกอบการมาวางแผน พัฒนา และปรับปรุงแก้ไขให้การดำเนินการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลสอดคล้องกับความต้องการของสถานประกอบการ

เอกสารอ้างอิง

ผ่องพรรณ ตรีเนตร. (2550). การจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีของโรงเรียนเทคโนโลยี

หมู่บ้านครูภาคเหนือกับสถานประกอบการเอกชนในจังหวัดลำพูน. วิทยานิพนธ์
หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
(อัครา).

พรนิภา โรจน์วิลาวัลย์. (2546). การมีส่วนร่วมของสถานประกอบการในการจัดการอาชีวศึกษา

ของสถานศึกษากลุ่มภาคกลาง สังกัดกองวิทยาลัยอาชีวศึกษา กรมอาชีวศึกษา.

วิทยานิพนธ์หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการนิเทศ มหาวิทยาลัย
ศิลปากร. (อัครา).

สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา. (2555). ยุทธศาสตร์การผลิตและพัฒนากำลังคน

อาชีวศึกษาสู่สากล พ.ศ. 2555-2569. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานเลขาธิการ
สภาการศึกษา.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2554). แผนพัฒนาเศรษฐกิจ

และสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ.2555-2559). กรุงเทพมหานคร : สำนักงาน
คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (อัครา).